

Елин Пелин
Знам и Мога

Всред тъмния и непристъпен планински проход от векове стоеше голяма скала. Нищо не смущаваше нейното каменно спокойствие. През нейната непроходима държава рядко минаваше човек. Птици кацаха по острите ѝ върхове. В пещерите ѝ намираха убежище диви зверове. Тя се гордееше, че беше покровителка и пазителка на планинския проход. Само дълбока река бе пуснала да минава далече под нея и беше ѝ дала да шуми и бухти, колкото си иска.

Но един ден се случи нещо особено. Чуха се далечни гърмежи. Въздухът потрепера. Ехото се заблъска между баирите и като дълбока кашлица задави прохода. Реката спря шума си и се ослуша. Подплашени птици се разбягаха и се вдигнаха високо. Диви животни изпълзяха из пещерите си и побягнаха към върховете.

– Какво става? – рече на себе си с голямо спокойствие скалата и се ослуша. Някъде в равнището под нея живееше стар гушер. Той се измъкна от дупката си, ослуша се и каза:

– Става нещо страшно. Навярно идат великаните...

– Кои великани? – попита спокойно скалата.

– Чул съм от деди и прадеди – каза старият гушер, – че на земята живеят някъде двама великани. Единият се казва Знам, другият – Мога. Те двамата са водачи на хората. Силни и непобедими са те и всичко им се покорява. Те пробиват дупки в земята и вадят от сърцето ѝ сила и огън. Те минават през океаните. Те са направили железни чудовища и им дават сила, като я взимат от душата на водите. За доброто на своите братя – хората – те правят всичко. Когато Знам намисли нещо, той казва само една дума – „трябва“. Мога казва „ще бъде“. И всички хора се втурват да изпълнят желанието им. Моите деди ми са казвали, че някога Знам и Мога ще минат и през нашите места. И всичко тук ще се преобрази. И от тая скала, под която ние живеем, може би няма нищо да остане.

Гушерът млъкна.

Скалата глухо се засмя.

– Аз съм непобедима – каза тя. – Аз, която подпирам планината с моята голяма каменна снага, съм непобедима. Аз се опирам дълбоко до сърцето на земята и там е моята страшна опора. Моята каменна сила е неразбиваема!

В това време, когато гушерът и скалата се разговаряха, отново се чу страшен гръм. Разтрепераха се баирите от страшното ехо. И ето че през храстите и сипеите се зададоха с уплашен бяг зайци, лисици, змии и гущери. Те тичаха и викаха:

– Бягайте, идат!...

– Кой иде? – попита старият гушер един друг стар гушер, който едвам пълзеше по сипея.

– Идат Знам и Мога.

– Свършена ти е работата! – каза старият гушер на скалата. – Благодаря ти, че толкова години дава убежище на мене, на децата и на внуците ми. Сега и аз бягам вече.

Скалата спокойно се изсмя.

Изведнъж храстите и сипейте по стръмнините наоколо почерняха от хора. Те вървяха бързо и с вик нападаха гордата скала.

Но тя остана невъзмутима. На върха ѝ застанаха двама, които вървяха най-напред. Това бяха Знам и Мога.

Знам каза: „Трябва.“

Мога каза: „Ще бъде.“

Страшни удари се посипаха по тялото на могъщата скала. Закълцаха я остри железни човки, бързо и равномерно. Но нейното тяло бе твърдо и устойчиво. От тия удари тя усети слаби сърбежи, които дори удоволствие ѝ направиха.

Но скоро тя усети, че остри железа се вмъкваха към сърцето ѝ. Тогава тя изтръпна и попита:

– Знам и Мога, какво искате от мене?...

– Ти ни пречиш – каза Знам.

– И затова ще те премахнем оттука – каза Мога.

– Човешки път ще мине през твоето място.

– Ами аз къде ще отида? – каза уплашена скалата.

– От твоите късове ще подградим стена да подпира пътя и да пази реката.

– Значи, аз ще изпълнявам пак старата си служба – да подпирам?

– Да! – каза Знам.

– Да! – потвърди Мога.

КРАЙ

© 1947 Елин Пелин

Сканиране, разпознаване и редакция: moosehead, 2008

Издание:

Приказки от български писатели
Издателство „Български писател“, 1981 г.
с/о Jusautor Sofia

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8873>]